

Politísk orrusta í Stórtinginum

Nordmenn gera seg klárar til at fara til val um fjúrtan dagar. Eitt val sum sær út til at broyta samansetingina í Stórtinginum fullkomiliga, og óhugsandi er ekki at Noreg fær ein forsætisráðharra frá ysta høggravongi. Carl Ivar Hagen ynskir ekki at koma í stjórn, men hinir flokkarnir kunnu hugsast at noyða hann inn í stjórnarbygningarnar

ÚR OSLO:
JÓGVAN
HUGO
GARDAR

Norski Framsóknarflokkurin lovar skattalætta, fritt porno, privatisering av øllum almennum tænastum, meir til pensjonistarnar, kastring av seksualbrotsmonnum, almennakunngerling av konubukurum, samarnir skulu ikki læra samiskt o.s.fr. Sjúkrahúsini skulu privatiserast, men tað almenna skal rinda fyri rakstur. Carl Ivar Hagen og hansara flokkur hevur havt undanvind í valstríðnum, og flokkurin kann fáa umleið 25 % av atkvøðunum, um veljarakanningarnar vísa seg at passa. Tá Stórtingið fór í summarfrí í juni var stóðan eitt sindur annarleiðis enn hon var undan Stórtingsvalinum í 1993. Veljararnir høvdu í juni fingið ein annan stjórnarmøguleika enn Arbeidaraflakkin, tað sokallaða Sentrumsalternativet. Hetta er eitt samstarv millum Senterpartiet, Kristiliga Fólkaflakkin og Vinstra. Triggir flokkar sum á pappírnum hava nógv felags. At hesir triggir flokkarnir fáa stjórnarvald er í løtuni óhugsandi, tí veljarakanningarnar geva teimum tilsamans millum 15 og 20 prosent av atkvøðunum. Helst skulu teir hava 30 prosent av atkvøðunum fyri at

kunna hótta Arbeidaraflakkin. Hinvegin kann hugsast at Framsóknarflokkurin hjá Carl Ivar Hagen fær stjórnarvald.

Ikki dømt at stýra

Arbeidaraflakkin er ikki longur »dømdur« til at sita í stjórnarbygninginum í Oslo. Stóðan var nevniliga tann meðan Gro Harlem Brundtland sat sum stjórnarleiðari, at eingin annar flokkur ynskti at yvirtaka. Andstóðan í Stórtinginum hevur verið ov spjadd seinnu árin.

Alíkavæl tykist tað rímligt at hugsa um stjórnarleiðarin aftaná Stórtingsvalið tann 15. september eisini eitur Torbjørn Jagland. Andstóðan er móguliga enn meir spjadd um ein mánað enn hon er í dag.

Hyggja vit eftir farnu fyra árunum so kunnu vit siga, at Arbeidaraflakkin hevur gjøgnumført høvuðslinjur í sínum politikki. Men stjórnin hevur á vegnum verið noyðd at svølga nógvar kamelar.

Arbeidaraflakkin hevur í størri mun fingið stuðul frá sínum fyrrverandi høvuðsmótstøðuflokki Høyre fyri at fáa gjøgnumført sín figgjarpolitikk. Hetta er uttan iva eisini orsökini til at fleiri vilja vera við at Arbeidaraflakkin hevur yvirtikið borgarliga figgjarpolitikk hjá teimum konservativu. Fyrrverandi norsk forsætis-

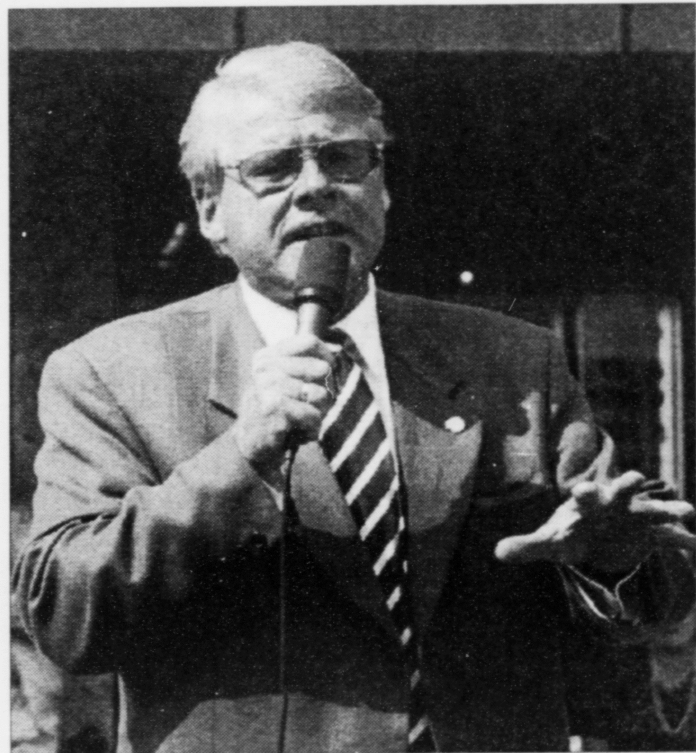
ráðharrin Jan P. Syse úr Høyre hevur rámandi sagt at »meðan Høyre var og fekk sær ein svimjitur, so kom Arbeidaraflakkin og stjól klæðini hjá Høyre«.

Men Arbeidaraflakkin hevur eisini fingið stuðul frá flokkum sum Senterpartiet, Kristiliga Fólkaflakkinum og Sosialistiska Vinstraflokkinum.

Sum eygleiðari kann ein siga, at Arbeidaraflakkin í dag stendur í miðjuni í norskum politikki, og samstarvar bæði við vinstra- og høggravongi í Stórtinginum.

Trupul stóða

Tað er lítill ivi um at strategarnir í Arbeidaraflakkinum dáma lítið at flokkurin seinastu árin oftari og oftari fær stuðul frá Høyre. Flokkurin er trongdur uppí hesa stóðuna tí miðflokkarnir og Sosialistiska Vinstraflokkurin hava ynskt at brúkt meiri pengar enn stjórnin. Arbeidaraflakkin og Høyre hava leingi verið samdir um tær longu linjur í politikkinum, serliga innan olju- og umhvørvispolitikk. Bæði flokkarnir ynskja gassorkuverk og oljufeløgini skulu sleppa at avgera sjálvi hvussu nógva og hvussu skjótt oljan skal pumpast upp av havsins botni. Miðflokkarnir saman við SV ynskja at lata oljuna liggja eitt sindur longri á havsins botni, í øllum fornum

Carl I. Hagen, floksleiðari í Framsóknarflokkinum

Mynd: Jógvan H. Gardar

so leingi yvirkotið hjá landskassanum er so stórt sum í dag.

Í andstöðu fyríbils

Størsti trupulleikin hjá Arbeidaraflakkinum er, at teir flokkarnir tey helst vilja samstarva við, miðflokkarnir og SV hava lagt seg á eina meiri viðgongda politiska linju. Til dømis ynskja teir at oljuyvirkotið ikki skal vera so stórt, og teir vilja eisini brúka meir av oljuyvirkotinum til at byggja landið.

Hetta er ein politikkur sum sosialøkonómarnir í Arbeidaraflakkinum als ikki kunnu góðtaka.

Hetta er stóðan í dag, og sambært politisku eygleið-

Anne Enger Lanstein, floksleiðari í Senterpartiet

Mynd: Hildegun Dybdal

Veljarafundur har Carl I. Hagen røðar

Mynd: Jógvan H. Gardar

arunum í Noreg er tað als ikki óhugsandi, at Torbjørn Jagland aftaná valið velur – fyríbils – at leggja frá sær. Sjálvur hevur Jagland sagt, at hann leggur frá sær um flokkurin ikki fær eitt betri valúrslit í ár, enn flokkurin fekk í 1993. Tá fekk flokkurin 36,9 prosent. Í løtuni sær tað út til at Arbeidaraflakkin ikki kemur upp á 30-talið.

Ætlanin sum Jagland og hansara fólk tí hava, er at leggja frá sær og noyða antin Framsóknarflokkin ella miðflokkarnar til at taka við stjórnarvaldinum. Hvørigin av hesum stjórnunum fær meiriluta í Stórtinginum, og kunnu tí neyvan rokast við

at fáa eitt langt lív. Sjálvt um Arbeidaraflakkin ikki hevur meiriluta einsamallur, so hevur hesin flokkurin lettari við at finna meiriluta frá máli til mál. Tí kann hugsast at Arbeidaraflakkin letur antin Carl I. Hagen ella Miðflokkarnar royna seg í stjórnarbygninginum í nakrar mánaðir, fyri síðani at koma aftur og siga: Hygg, teir klára ikki at stýra, og tí má Arbeidaraflakkin taka um endan og stýra landinum.

Norska stjórnarskipanin loyvir nevniliga ikki val í ótið. Tað Stórtingið, sum verður valt tann 15. september skal sita í fyra ár, óansæð.